

"IBERIA EXPRESS"

Pradako manifestua eta katalan medikuak

Prada Frantzialdeko Kataluniako herri bat da. Bertan, 1973.ean. «Universitat Catalana d'Estiu» delakoaren barruan, manifestu bat eratu zen, katalan hizkuntzaren erabilera zientifikoaren alde. Manifestu horretan, katalanaren aldeko aurrekontsidero batzuren ondoan, hiru erabaki nagusiok datoz.

- a) Katalunia, Valencia eta Balear Irlen barrutirako egiten diren zientzi artikulu eta dibulgazioko lan guztiak katalan hutsez publikatzea.
- b) Zeintzi eta aztertze artikulu eta lan zabalak ere katalanez argitaratzea, beste hizkuntza unibertsal batez —ingelesa da beraien ustez aproposena— laburpen bat eginez.
- c) Munduko zientzi aldizkarietan artikuluak egiazko hizkuntza unibertsalean agerteratzea, horietan, baina, ondoan katalanezko laburpen bat ezarriz.

(Parenthesi artean bada ere, derragun,* geure artean ere, Linguistikaz den* bezainbatean, gauza berbera egiten hasiak garela praktikan, J. Oregi euskaltzainak **Fontes Linguae Vasconum** aldizkarian argitaratu duen euskal lan bikaina* —ingeleszko laburpen batez— lekuko.*

Honetaz, gainera, 1975.eko otsailaren* 28ko **Tribuna Médica** astekarian irakurri dugunez, katalan medikuek, philologoek eta estudianteen laguntasunaz, **Vocabulari médic** deritzon hiztegi bat eratu dute oraintsu (3.000 hitz), katalanez medikuntzari buruz idaztean zeintzu hitz eta nola idatzirik erabili behar dituzten jakiteko. **Vocabulari** hori hiru urtetako lana izan da. Eta hitzak hautatzeko erizpidea,* berriz, ingeles, frantses eta alemanari segituz, unibertsala izan da; baina, logikoa denez, zenbait arlotan berba berriak moldatuz.

Katalanek, berriz ere, guri bidea erakusten. Dena den, hortik entzun dugun zurrumurrutxo bat egia bada behintzat, euskal medikuak ez daude hain lo, Bilbokoak behintzat. Horretaz, beharbada, zerbait esanen digu las-ter Jose Luis Goti jaunak. Ea, bada! (**Xabier Kintana**).

Prentsa Lege berria?

Noizbehinka —eta ez orain gutienik— gure egunkari eta aldizkariak halako eraso* gaiztoak jasan behar dituzte. Ezaguna da kazetarien gain mehatxuz* dagoen ezpata: Prentsa Legearen bigarren artikulua. Hor dena sartzen da. Ezin jakin sekula alde aurretik, artikulu horren atzerpean etor litezkeen salakuntzek norainoko astuntasuna izan lezaketen.

Gobernuan sartu berria den Justiziako Ministru berria, Sánchez Ventura jauna, kazetari izana da. Ministergora iritsi* orduko azalpen jakingarri zenbait eman du. Demokrazi bidean Prentsak eman duen bultzada gogoratu du. Minstruaren ustez, Prentsa Legea zaharkiturik geratu da honez gero. «Beste inguramen* batetarako pentsatua izan zen Lege hori» esan du.

Itxaropena guztion pozgarri denez gero, aldaketa zabalagorik etorriko dela sinetsi nahi genuke. Zain gaude. (**Joanes Goia**)

Gerorako alderdigai bat?

Don José María Gil Robles jaunak eman du bere izena eta taldearena, elkarte berri bat sortzeko. Ez genuen horrelakorik espero. Gil Robles Errepublikara garaiko politikaririk bizkorrenetakoa izan zen, eta eskuinaren gidaria.

CEDA (Confederación Española de Derechas Autónomas) zeritzan alderdia gidatu zuen orduan, eta orain «Federación Popular Democrática» delakoa sortzen du.

Kristau demokraziaren kutsuko zerbait izan luke talde berriak. «Federación Popular Democrática» hau ez da, ihaz onhartutako «Asoziazio Legearen» barnean eratzten; ez du, beraz, oraingo politik elkarrean jokoan parte hartuko. Ez da izango Mugimenduaren barruko asoziazio bat; baina bai zenbait ideia politiko zabaltzeko elkarte bat. Politik ekintza ez da arituko; izan ere, abenduan legeztatutako asoziaziook —Gil Roblesen ustetan— Alderdi Bakarraren taldeak baizik ez baitira. (**Joanes Goia**)

Sendabelarren euskal izendegia

Donostiako «El Diario Vasco» egunkarian irakurri ahal izan dugunez, Kataluniako Hospitalet de Llobregat hiriko EMIFAR laborategia neurri handitako postal txartel sorta bat ari da argitaratzen, koloretan, sendatzeko dohain berezia duten landare eta loreen argazkiekin.

Dagozkien izenak bost hizkuntzatan ematen dira: latinez noski, eta gaztelaniaz, katalanez, galegoz eta euskaraz ere bai. Belarren berezitasunak, gaitasuank, nola balia* eta beste jakingarri batzu* ere ematen dira. Honez gero hogeiren bat argitara omen dituzte. (**Joan Joxe Iturriotz**)

Grebak legeztatuko ote?

Egun* ditugun grebarekiko legeak gogorrek direla, nekez uka daiteke. Greben arduradunek 12 urtetako gartzela eta 250.000 pezetatiko multa* har ditzakete zigortzat. Enpresak, langileren bat jaurtikitzen duenean, legearen aginduz behintzat ez du langile hori hartu beharrik, arrazoina berorrek eduki arren. Eta kontutuan hartu behar da, enpresari «infiel» zaion langilea jaurtikitzea onhartu egiten duela legeak.

Aurten, greba eskubidearen legeztatzea sekula baino gogorrago eskatu dute langileek; eta, batzuk* diotenez, lehen urratsak* ematen ari dira.

Grebá legalitatearen pean jarriko ote duten aditu dugunean, harritu egin gara zinez,* orain dela guti Gobernuoko ministro batek zera esan baitzuen, grebak giza basakeriak zirela.

Baina jokabide berri honen arrazoinik ba dago eta, azter dezagun pixka bat jarrera* berri hau:

- Grebaren onhartzeak Europako ate asko irekiko luke, eta aurpegi hobea emanen lieke Espainiako Gobernuari.
- Hemengo sindikatu modu hori langileen artean despregiatu dagoenez gero, greba askotan, biltzarreak zuzentzen eta ugazabekin elkarrizketak zertzen dituztenak ez dira izaten «enlaces sindicales» direlakoak, langileek berek hautaturiko batzordeak* baizik.
- Greba gehienetan, bi alde egon ohi dira: batean, ugazabak, Sindikatua, Gobernu eta beronen indarrak ditugu; beste aldean, langileria, ezkutuko* indar politikoak eta arlo honetara etorri berri den Eliza. Polarizatzeko honekin langileak Gobernutik urrun ez daitezten eta greben politizatzerik izan ez dezaten, beste antolaketa bat eskatzen dutenak ere ba dira, eta, legalitatearen pean jarritz, grebak menperatzeko («hezteko») bidea hor ikusten dutenak ere.

Baina grebaren legeztatzeak ondorio asko dakar berekin: biltzarreak egiteko eskubidea, grebari eusteko* dirua bilatu ahal izatea, eta abar.

Gai hau, gure ustez, zabalkunde edo irekitasun delakoaren alar bat da, eta horrekin batera ibiliko da: alde batetik, langileek gero eta gehiago eskatzen, eta, bestetik, Estatua iraultzaren beldurrez. (**ARATZ.**)